

A régi Budapest albuma

Gerbeaud és a szerbök

Ő volt a megalapítója Budapest szalonjának, — így lehetne nevezni amaz elegáns cukrászdát a Gizella-téren — francia fia a szabad Svájcban, később líráilag is hűséges polgára Magyarországnak. Villogó sötét szempárjának tüzet nem tudta megcáfolni az ezüstös haj, teli husos ajkán elmés guny és a világfű udvarias mosolya ült, körülbelül úgy festett, mint valami francia bass-bariton, akinek nagyon jó szerepe Meistó jellemének két fővonása volt: jósága is Epikur zseniális találmánya lévén, élvezni tudta az életet, másrésztől széppé és élvezetben gazdagabbá tudta tenni embertársainak életét.

Gerbeaud nem volt afféle közönséges cukrász. Művésze mesterségének a technikában, költője új alakzatoknak és kombinációknak, ugyyszólván ama régi századokból származott, amikor az udvari szakács a maga munkájának körében szakasztott úgy érvényesült, mint az udvari költő és az udvari festő. A XVII. és a XVIII. század nagy szakácsai nem szorultak meg a cselédszobában és a kor szellemének megfelelőleg distanciát is tartottak a feudális urtól, maguk is urak maradtak, megbecsült erősségei a nemesi udvartartásnak, föltétlenül művész számba mentek. Egy-egy új szakács találmányainak kedvéért vendégségbe hívták egymást fejedelmek, szakasztott úgy, mint ahogy most zenevirtuózokat léptetnek fel ilyen alkalmakkor.

A sors rendelése, amit véletlennek szokás nevezni, hozta Budapestre a fiatal franciát. Kugler, Wikus, Clement Russwurm, Müller, Klenovits, Weiss Béla stb. mellett a régi Budapestnek első cukrásza 1882-ben anyagbeszerzés céljából Párisban tartózkodott és ott ismerkedett meg híres utódával, aki csakhamar megvásárolta a budapesti üzletet a nyugalomra vágyó alapítótól. A szabálytalan piazzetát, amely a Gizella-térbe torkollik, *Schneider-Viereck*nek hívták a régi pestiek és pedig a következő okból: a négy ház közül az elsőnek a tulajdonosa egy *Schneider* nevű ember volt, a másik egy *szabómesteré*, a harmadik *Kovács sebészé*, aki műtő késével vagdosott, a negyedik egy dús gazdag családé, amely szerencsés ollóval kuponokat vagdoshatott. Ezen a helyen gyarapodott, virágzott Magyarország egyik leghíresebb, mondhatni világhírű cégévé Gerbeaud vállalkozása.

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Gergely István*
Cím: *A régi Budapest albuma*

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Gerbeaud

Idő

"1924"

Forrás: *Nemzeti Ujság*

3n

(Hely)

1924. 6. 8

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old)

Különös módon ismerkedtem meg vele. Amikor *Márk Lajos: Erzsébet királyné utolsó látogatása* című képét festette, szüksége volt három lakáj modellre, aki az óriási kép baloldalát kitöltse. *Lehullott a rezgő nyárfa levele...* alcíme a hangulatos festménynek, amely *Erzsébet királynét Ferenczy udvarhölgy kíséretében* ábrázolja, amint az őszi fák sárgás fényében az öreg Munczi nótáját hallgatja. Akkortájt még nem volt általános divat a bajsztalanság, úgy hogy *Márk Lajos* megörült, amikor három jó pajtás, megannyi beretvált képü legény nem restelte a szerepet, hogy „szép asszony kocsisa” legyen. A három lakáj közül az első *Zboray Miklós*, a hevesvéri ellenzéki politikus, a harmadik *Braun Sándor* vonásait mutatja, míg a középsőhöz én álltam modelt. *Gerbeaud* ebből az alkalomból vacsorára hívott meg engem.

Olyan korban születvén, amikor még azzal fenyegették a gyereket: „Iparosnak adlak, ha nem tanulsz!” *Gerbeaud* nyitotta ki a szememet az emberi értékeket illetőleg. Szakács főveggel a fején, fehér köténnyel fogadott bennünket, ő szolgált ki és büszkén emlegette, hogy minden ételt ő készített. Büszke volt fehér mezére, akárcsak a tábornok egyenruhájára.

Jára, nagyszabású fejedelme az iparnak, nyugateurópai értelemben munkása az országnak.

Egy alkalommal földúltan mutatott nekem egy ujsághírt, amely szerint egy vidéki párbanak az volt az oka, hogy a sértő *Gerbeaud!* névvel illette a sértettet. A rövid távirat értelmetlennek lázott, de csakhamar megkaptuk mulatságos magyarázatát:

Egy *Kugler* nevű ur udvarolt a városka primadonnájának, akit azonban elhódított tőle egy szerencsésebb vetélytárs, mire a kaszinóban az elhagyott *Kugler* a következőleg üdvözölte az új amorosot:

— *Szervusz Gerbeaud!* ...

— ???

— No: *Kugler* utóda: *Gerbeaud* ...

Gerbeaud neve csakhamar fogalomná lett és kreációja: a mignonok tanács-barka sokasága megszerezte neki a legnagyobb dicsősé-

get, azt, hogy a *Gerbeaud* név mint szerb — ez a mignon népszerű elnevezése — bement a magyar nyelvbe.

Az élénk magyar-francia ur kedvelt tagja lett az előkelő társaságnak, akinek házában államférfiak, politikusok, művészek fordultak meg. Minden esztendőben kintazott a külföldre és részben üzleti célokra, részben magán-gyűjteménye számára becses és ritka műtárgyakat vásárolt. Ő vezette be a cukrázziparba a művészetet: finom porcellánok, bronz csecsebecsék, japán remek, schwarzvaldi fafaragványok, ötvös bonbonierek stb. pemesbitették meg, mint drága foglalat, a kitűnő édességeket. Az évek folyamán pedig muzeális értékű képtárt állított össze, amelynek különösen régi angol és holland festményei nevezetesek.

Gerbeaud termaiben, Budapest szalonjában tükröződött vissza a fővárosi élet a maga teljes előkelőségével. Már a háborús közönség is bántotta a finom embert, aki egyszer, amikor egy hölgy késsel kente rá a külön fehér habot a felszeletelt csokoládé tortára, kétségbe esve kiáltott fel:

— Nézze csak, ez a hölgy azt hiszi, hogy marha húst eszik ecetes tormával! ...

Mit szólna a mai közönséghez, amaz izléstelen és hangos parvenü hadhoz, amely betölti munkájának és sikerének gyönyörű helyét!

Patricius előkelőségben halad ebben a világban az özvegy, a *Madame*, jóságának szelíd szépségével mintegy tündére maradván a régi házban. Amint meghatott szemmel nézem, fölébred emlékezetemben a villogó szemű francia világfű, az életöröm igenlő művésze mindvégiglen, aki öserővel tudta élvezni a szépet: falatban, kortyban, virágban és női bájjal egyaránt. És mi mindnyáján, akik szintén szeretjük az asztal örömeit, kegyelettel gondolunk a nemes tál és a teli kehely emberére, nem röstelvén nyvünk szomjúságát, gyomrunk finnyosságát. Ősünk *Aristoteles*, a τρυφή, a lakoma dicsőítője nemzedékről nemzedékre.

Gergely István